

Колупаєва І. В.

ДЕРЖАВНА РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ

У статті обґрунтовано теоретичні засади державної регуляторної політики. Визначено, що регуляторна політика розглядається науковцями з правової, державно-управлінської та економічної точок зору. Проведено аналіз наукової літератури, яка присвячена механізмам формування та реалізації державної регуляторної політики. Узагальнено результати щодо визначення терміну «регуляторна політика». У дослідженні акцентовується, що використання податкових важелів має стати основним інструментом державного регулювання економіки, який спрямований на стимулювання легальної господарської діяльності суб'єктів господарювання та детінізації бізнесу. Проаналізовано принципи регуляторної політики, визначені у законодавстві, а також принципи, які доповнені науковцями. Автором обґрунтовано та доповнено принципи регуляторної політики з урахуванням сучасних тенденцій розвитку економіки: принципом наукової обґрунтованості та принципом компетентності.

Ключові слова: державна регуляторна політика, регуляторний акт, принципи регуляторної політики

Рис.: 1. *Табл.:* 1. *Бібл.:* 23.

Колупаєва Ірина Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент, кафедра фінансів, Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно- економічного університету (пров. Отакара Яроша, 8, Харків, 61045, Україна)

Email: irina.kolupayeva@mail.ru

УДК 338.24

Колупаєва И. В.

ГОСУДАРСТВЕННАЯ РЕГУЛЯТОРНАЯ ПОЛИТИКА: СУЩНОСТЬ И ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ

В статье обоснованы теоретические основы государственной регуляторной политики. Определено, что регуляторная политика рассматривается учеными с правовой, государственно-управленческой и экономической точек зрения. Проведен анализ научной литературы, посвященной механизмам формирования и реализации государственной регуляторной политики. Обобщены результаты относительно определения термина «регуляторная политика». В исследовании акцентируется, что использование налоговых рычагов должно стать основным инструментом государственного регулирования экономики, который направлен на стимулирование легальной хозяйственной деятельности субъектов хозяйствования и детенизацию бизнеса. Проанализированы принципы регуляторной политики, которые определены законодательством, а также принципы, которые дополнены учеными. Автором обоснованы и дополнены принципы регуляторной политики с учетом современных тенденций развития экономики: принципом научной обоснованности и принципом компетентности.

Ключевые слова: государственная регуляторная политика, регуляторный акт, принципы регуляторной политики

Рис.: 1. *Табл.:* 1. *Библ.:* 23.

Колупаєва Ірина Владимировна – кандидат экономических наук, доцент, доцент, кафедра финансов, Харьковский торгово-экономический институт Киевского национального торгово- экономического университета (пер. Отакара Яроша, 8, Харьков, 61045, Украина)

Email: irina.kolupayeva@mail.ru

UDC 338.24

Kolupayeva I. V.

STATE REGULATORY POLICY: ESSENCE AND PRINCIPLES OF FORMATION

The article justifies theoretical grounds of the state regulatory policy. It identifies that the regulatory policy is considered by scientists from the legal, state administrative and economic points of view. It conducts analysis of scientific literature devoted to mechanisms of formation and realisation of the state regulatory policy. It generalises results regarding definition of the "regulatory policy" term. The article underlines that the use of tax instruments should become the main tool of state regulation of economy, which is directed at stimulation of legal economic activity of economic subjects and de-shadowing of business. It analyses principles of regulatory policy, which are defined by the legislation, and also principles, which are added by scientists. The author justifies and adds principles of regulatory policy with consideration of modern tendencies of economic development: principle of scientific justification and principle of competence.

Key words: state regulatory policy, regulatory act, principles of regulatory policy

Pic.: 1. *Tabl.:* 1. *Bibl.:* 23.

Kolupayeva Iryna V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Finance, Kharkiv Institute of Trade and Economics of Kiev National University of Trade and Economics (prov. Otakara Yarosha, 8, Kharkiv, 61045, Ukraine)

Email: irina.kolupayeva@mail.ru

Постановка проблеми. Важлива роль у економічній системі будь-якої країни належить державі, адже серед основних її функцій головною є регулювання економічних процесів суспільства у цілому та економічної діяльності суб'єктів господарювання зокрема. Від правильно обраної

економічної політики залежить фінансова, бюджетна та валютна безпека держави.

На сучасному етапі розвитку національної економіки серед основних завдань, які постають перед державою, можна виділити наступні: стимулювання науково-техніч-

ного прогресу, вихід вітчизняного товаровиробника на світовий ринок високотехнологічної продукції; стимулювання підприємницької виробничої діяльності та інвестиційної активності суб'єктів господарювання, сприяння інтеграції України у Європейське Співтовариство.

За оцінками Європейського бюро статистики (Eurostat) з числа країн Європейського союзу у 2011 р. ВВП на душу населення варіюється від 46 % у Болгарії до 271 % у Люксембурзі, даний показник розрахований від середнього показника країн-членів Єврозони. Більшість населення, яке проживає в країнах ЄС має вищий ВВП, ніж середньоєвропейський. Щодо України, то обсяг ВВП, на душу населення відповідно до розрахункового періоду становив 7,6 тис. дол., що в свою чергу в порівнянні з середньоєвропейським становить 21,64 % від рівня ВВП на душу населення у ЄС – \$35116 [1].

Впродовж останніх років Україна має намір приєднатися до європейського співтовариства, а для цього необхідно забезпечити відповідність європейським стандартам, які можуть бути досягнуті шляхом зваженої регуляторної політики держави. Таким чином, дослідження державної регуляторної політики та принципів її реалізації є актуальним.

Аналіз останніх публікацій. У закордонних та вітчизняних доробках науковців можна знайти праці, присвячені механізмам формування та реалізації регуляторної політики у різних сферах: розвитку малого підприємництва, господарських відносинах, зовнішньоекономічних відносинах, у системі енергозбереження тощо.

В Україні вивченню цих питань присвячені дослідження таких науковців, як: В. І. Ляшенко [16], який аналізує регуляторну політику держави у сфері малого підприємництва; Т. М. Мельник [8] та Л. М. Білозір [9], які аналізують регуляторну політику у зовнішньоекономічній діяльності країни; Н. В. Осадча та В. І. Ляшенко [10], які аналізують регуляторну політику у митній сфері; Є. В. Шулюк [20], яка проводить аналіз регуляторної політики держави у сфері енергозбереження; О. В. Балабенко [18], яка аналізує державне регулювання через призму податкових інструментів, та інших.

Але не всі питання вирішені до кінця, що відкриває простір для авторських досліджень.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних засад сутності державної регуляторної політики.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукової літератури показав, що регуляторна політика розглядається науковцями з правової, державно-управлінської та економічної точок зору.

Регуляторну політику з точки зору державно-управлінської діяльності досліджують такі вчені, як: Погрібняк М. А. [2], Занфіров В. А. [3], Кулик С. М. [4] та інші.

Так, Погрібняк М. А. [2] провів аналіз термінів «регуляторна політика» та «регулятивна політика» та визначив їх як синоніми, проте перший термін використовують більше вчені-економісти. Така позиція нами підтримується. Автор рекомендує застосовувати наступні складові регуляторної політики, які визначені Єврокомісією, для оцінки стану за-

провадження регуляторної політики в країнах, з яких Україна має тільки перші шість:

- якісне регулювання;
- запровадження політики аналізу регуляторного впливу (далі – АРВ);
- обов'язкове здійснення АРВ;
- розгляд альтернатив;
- наявність нормативних документів для підготовки АРВ;
- наявність координаційного органу з АРВ;
- часткове консультування з АРВ;
- формалізація консультаційних процедур;
- безпосередні консультації із зацікавленими сторонами;
- дослідження впливу на малі підприємства;
- преференції для суб'єктів малого та середнього підприємництва [2].

Оцінка стану запровадження регуляторної політики у країні за складовими, визначеними Єврокомісією, в рамках євроінтеграції є доречною, а тому буде врахована нами у подальшому дослідженні.

За Погрібняк М. А. [2] регуляторна політика держави – це напрям політики держави, спрямований на поліпшення якості державного управління та місцевого самоврядування у сфері господарської діяльності шляхом законодавчого визначення процедур підготовки, прийняття, відстеження ефективності дії та перегляду регуляторних актів щодо регулювання сфери господарської діяльності. Отже, у даному визначенні враховується суто державно-управлінський підхід до визначення регуляторної політики держави, який не віддзеркалює всі складові оцінки стану запровадження регуляторної політики, які наводить автор. З урахуванням наведених складових регуляторної політики економічний аспект, на нашу думку, має бути враховано.

Занфіров В. А. [3] розглядає державну регуляторну політику на регіональному рівні як певний набір різних пар методичних впливів: заборони й дозволу, примусу і заохочення, покарання й винагороди, спонукання і стримування, зацікавлення й пригнічення. Власного авторського визначення регуляторної політики автор не дає, що ускладнює розуміння нами позиції автора щодо чітких складових державної регуляторної політики на рівні регіону. Автором доречно проаналізовано регуляторну політику держави за регіонами, проте регуляторна політика на рівні регіонів розглянута у вузькому розумінні з точки зору її впливу переважно на соціальний розвиток регіонів, а інші сфери впливу (підтримка розвитку малого підприємництва, пріоритетних галузей тощо) залишилися без уваги, отже потребують подальшого дослідження.

Кулик С. М. [4] визначив державну регуляторну політику у сфері малого підприємництва як заплановану програму реалізації стратегічних та поточних цілей, цінностей і дій органів влади щодо координації та регулювання розвитку малого підприємництва. Принципи регуляторної політики, за думкою автора, мають базуватися на загальних принципах державної політики, які визначені суспільством, серед

яких: дотримання загальнодержавних інтересів, цілісність розвитку малого підприємництва, забезпечення умов рівноправного розвитку всіх суб'єктів господарювання, забезпечення сприятливих законодавчих, організаційних та економічних основ для розвитку малого підприємництва. Визначені принципи, на нашу думку, є вузькими, адже стосуються тільки регуляторної політики у сфері малого підприємництва, а також не відображають принципи, які визначають правила поведінки органів влади та суб'єктів господарювання. Вважаємо, в основу має бути покладено принципи, визначені законодавчими актами України (принципи враховують відносини між суб'єктами регуляторної політики, які утворено на демократичних засадах) з урахуванням вимог євроінтеграції, що далі буде обґрунтовано.

Кулик С. М. [4] також проаналізував механізм реалізації регуляторної політики держави, та з метою покращення ефективності регуляторної політики держави у сфері малого підприємництва автор поділяє інструменти державної регуляторної політики на адміністративні та економічні, а до важелів відносить пільгове кредитування і селективне гарантування кредитів; надання пільг з оподаткування; юридичний та економічний пільговий консалтинг тощо. Погоджуємося з даною думкою та вважаємо доречним актуалізацію економічних важелів регуляторної політики держави.

Державну регуляторну політику з правової точки зору розглядають такі автори, як: Юлдашев О. Х. [5], Малига В. А. [6] та інші. Науковці-правознавці досліджують регуляторну політику (регуляторну діяльність) як нормотворчу діяльність органів державного управління та досліджують питання організації державної регуляторної політики відповідно до чинного законодавства, аналізують результативність та узгодженість регуляторного акту тощо.

Вважаємо доречним та підтримуємо думку Юлдашева О. Х. [5] про те, що розробка законодавства з державного регулювання має проводитися «на базі ідеології солідаризму, співпраці бізнесу та влади» [5], тобто на принципах соціального партнерства, як стратегічно значущого механізму реалізації регуляторної політики держави, обґрунтування даного принципу проведено нами у науковій праці [7].

Вагомий внесок у дослідження державної регуляторної політики у господарських відносинах зробили і науковці-економісти. Розглянемо основні положення таких досліджень.

Так, Мельник Т. М. [8] та Білозір Л. М. [9] досліджують регуляторну політику господарської діяльності у глобальному аспекті. Білозір Л. М. [9] аналізує глобальну регуляторну політику у сфері торгівлі сільськогосподарською продукцією Мельник Т. М. [8] проводить аналіз регуляторної політики, визначаючи напрями регуляторної політики зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням інтеграційних процесів. Отже, регуляторна політика розглянута авторами у вузькому розумінні, а саме: надано аналіз регуляторної політики у зовнішній сфері. Потребує подальшого дослідження регуляторна політика держави щодо господарської діяльності суб'єктів господарювання всередині країни з урахуванням умов відкритої економіки.

Вчені-економісти Осадча Н. В., Ляшенко В. І. [10] у науковій статті досліджують регуляторну політику держави у митній сфері: визначають окремо напрям регулювання митних відносин, досліджують регуляторні акти у митній сфері, ефективність їх реалізації, проблемні питання, які були виявлені в ході реалізації регуляторної політики. На нашу думку, автори правильно визначили та доповнили принципи регуляторної політики держави, що є доцільним і буде враховано нами далі при визначенні та обґрунтуванні принципів регуляторної політики держави.

Ясіновська І. Ф. [11] аналізує регуляторну політику держави як політику, спрямовану на вдосконалення правових взаємовідносин між державними органами влади та суб'єктами господарювання; автор проводить аналіз регуляторного законодавства та доводить, що для ефективної реалізації державної регуляторної політики нормативно-правова база потребує вдосконалення та має бути спрямована на вдосконалення мотиваційного механізму і регулювання розвитку бізнесу. Подальшого розвитку, на наш погляд, потребує аналіз регуляторної політики з точки зору економічних регуляторів та оцінки ефективності їх впливу на господарську діяльність суб'єктів господарювання. Адже автором правильно визначено актуалізацію податкових важелів регуляторної політики, проте не наведено конкретних прикладів (пільги з податку на прибуток, спрощена система оподаткування). На нашу думку, податкові важелі регуляторної політики потребують уточнення та деталізації по суб'єктам господарювання, що буде нами досліджено у подальшому. Спроби аналізу та оцінки ефективності податкових важелів у регуляторній політиці держави знаходять своє відображення у дослідженнях інших науковців [8; 9; 16; 17], що свідчить про актуальність податкових важелів у державній регуляторній політиці.

Глуценко О. О. [12] аналізує регуляторну політику у сфері господарських відносин та обґрунтовує необхідність розширення дії регуляторної політики на сферу нелегального підприємництва.

На нашу думку, таке дослідження є доречним, адже за даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [13] рівень тіньової економіки в Україні в 2011 році склав 31 % від рівня офіційного ВВП, у I кварталі 2012 року – 34 % від ВВП (за фінансовим методом розрахунку).

Одним із основних системних факторів рівня тінізації національної економіки залишається фактор несприятливих умов ведення бізнесу, а саме: наявність надмірного регуляторного та податкового тиску на корпоративний сектор. На нашу думку, дерегуляція підприємницької діяльності та підтримка малого та середнього бізнесу має стати основним напрямом регуляторної політики держави.

За Глуценко О. О. [12], сутнісна характеристика регуляторної політики стримування нелегального підприємництва полягає у діяльності держави, спрямованій на подолання негативних наслідків опортуністичної поведінки господарюючих суб'єктів шляхом зменшення їхніх можливостей здійснювати нелегальну господарську діяльність та використовувати доходи від нелегального підприємництва. На нашу думку, визначення має бути доповнено

не тільки обмеженням нелегальної діяльності, а й такими напрями державної регуляторної політики, які були б спрямовані на стимулювання детінізації підприємництва, що може бути організовано шляхом оптимізації податкового навантаження. Деякі аспекти оподаткування, спрямовані на детінізацію економічних суб'єктів господарювання, розглянуто нами у попередніх дослідженнях [14].

Швець Ю. Ю. [15] у дослідженні обґрунтовує концепцію державної регуляторної політики щодо управління якістю та конкурентоспроможністю підприємств, але таке дослідження проведено у вузькому полі, а саме стосовно тільки підприємств, які надають послуги зв'язку. Отже, на нашу думку, така концепція державної регуляторної політики не може бути застосована для управління якістю та конкурентоспроможністю інших підприємств, адже вона не враховує специфіку галузі, стратегію розвитку пріоритетних галузей тощо.

Ляшенко В. І. [16] досліджує державну регуляторну політику у сфері малого підприємництва та визначає державну регуляторну політику як «напрямок державної політики, що передбачає удосконалення правового регулювання відносин між суб'єктами підприємницької діяльності, а також адміністративних відносин між регуляторними органами та іншими органами влади й суб'єктами малого підприємництва, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення бар'єрів для розвитку легальної господарської діяльності». Дане визначення відповідає сутності регуляторної політики відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [17]. Підтримуємо думку автора про актуалізацію вдосконалення адміністрування податків та введення диференційованих ставок оподаткування у малому бізнесі з метою зменшення податкового навантаження та підтримки малого бізнесу. Ця думка буде врахована нами у подальших дослідженнях щодо податкових важелів державної регуляторної політики.

Балабенко О. В. [18] у дослідженні не дає чіткого визначення регуляторної політики держави, проти визначає, що реалізація регуляторної політики держави у сфері малого підприємництва відбувається через сукупність механізмів, створених державою, найефективнішим з яких є податковий механізм. Ляшенко В. І. [16] також у своєму дослідженні значну увагу приділяє саме податковому механізму регуляторної політики держави. Позиції авторів нам подобаються і будуть враховані у подальшому.

Пивоварчук Л. В. [19] у дослідженні проводить аналіз регуляторної політики держави на рівні регіону (Волинська область), визначає проблеми регуляторної політики регіону та шляхи їх усунення. Аналіз дозвольної системи у сфері господарської діяльності як однієї з вимог державної регуляторної політики проводиться автором доречно, адже усунення зайвих адміністративних перешкод буде сприяти розвитку підприємництва. На наш погляд, не тільки адміністративні аспекти регуляторної політики держави мають бути враховані для розвитку малого підприємництва,

цілком доречним є проведення аналізу оподаткування малого бізнесу та застосування податкових пільг для стимулювання його розвитку, як було обґрунтовано Балабенко О. В. [18]. Розроблена автором модель дії механізму регуляторної політики держави щодо оподаткування господарської діяльності малого бізнесу нам імпонує і буде врахована нами у подальшому.

Шулюк Є. В. [20] розглядає державну регуляторну політику в системі енергозбереження. Правильним, на наш погляд, є уточнення сутності державної регіональної політики як синтезу адміністративних та економічних методів регулювання, проте дане дослідження стосується суто системи енергозбереження, що обмежує застосування результатів дослідження до інших сфер економіки.

Узагальнимо результати аналізу сутності державної регуляторної політики у табл. 1.

Враховуючи вищевикладені визначення та власну позицію автора щодо кожного, доцільним буде дати власне визначення державної регуляторної політики.

Отже, на нашу думку, державна регуляторна політика – це напрям державної політики, що передбачає синтез правового та економічного регулювання відносин між суб'єктами підприємницької діяльності, а також адміністративних та економічних відносин між регуляторними органами та іншими органами влади й суб'єктами підприємництва, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та використання податкових важелів як основного інструменту державного регулювання, який спрямований на стимулювання легальної господарської діяльності суб'єктів господарювання та детінізації бізнесу.

Згідно з Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [17] принципами державної регуляторної політики є:

- доцільність – обґрунтована необхідність державного регулювання господарських відносин із метою вирішення існуючої проблеми;
- адекватність – відповідність форм та рівня державного регулювання господарських відносин потреби у вирішенні існуючої проблеми та ринковим вимогам з урахуванням усіх прийнятних альтернатив;
- ефективність – забезпечення досягнення внаслідок дії регуляторного акта максимально можливих позитивних результатів за рахунок мінімально необхідних витрат ресурсів суб'єктів господарювання, громадян та держави;
- збалансованість – забезпечення у регуляторній діяльності балансу інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави;
- передбачуваність – послідовність регуляторної діяльності, її відповідність цілям державної політики, а також планам з підготовки проектів регуляторних актів, що дозволяє суб'єктам господарювання здійснювати планування їхньої діяльності;
- прозорість та врахування громадської думки – відкритість для фізичних та юридичних осіб, їх

Напрями досліджень щодо сутності державної регуляторної політики

Визначення	Автори	Властивості
1	2	3
Державна регуляторна політика з точки зору державно-управлінської діяльності		
Регуляторна політика у сфері господарської діяльності – це напрям політики держави, спрямований на поліпшення якості державного управління та місцевого самоврядування у сфері господарської діяльності шляхом законодавчого визначення процедури підготовки, прийняття, відстеження ефективності дії та перегляду регуляторних актів щодо регулювання сфери господарської діяльності	Погрібняк М. А. [2]	Проаналізовано механізм регуляторної політики у господарській діяльності з правової точки зору
Регуляторна політика на регіональному рівні – певний набір різних пар методичних впливів: заборони й дозволу, примусу і заохочення, покарання й винагороди, спонукання і стримування, зацікавлення й пригнічення	Занфіров В. А. [3]	Проаналізовано реалізацію державної регуляторної політики, етапи впливу регуляторного акту
Механізм реалізації державної регуляторної політики сприяння розвитку малого підприємництва – сукупність методів, способів, прийомів та інструментів, за допомогою яких здійснюється ліквідація суперечностей, що виникають у процесі координації та регулювання діяльності суб'єктів малого бізнесу органами виконавчої влади з метою забезпечення динамічної рівноваги в суспільному виробництві та досягнення соціально-економічного зростання країни в умовах ринкової економіки	Кулик С. М. [4]	Обґрунтовано механізм реалізації державної регуляторної політики, визначено принципи регуляторної політики
Державна регуляторна політика з правової точки зору		
Регуляторна політика – це напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських та адміністративних відносин між регуляторними або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та у спосіб, встановлені Конституцією та законами України	Юлдашев О. Х. [5]	Наведено класифікацію державної регуляторної політики; обґрунтовано вплив способу, технології підготовки проєктів нормативно-правових актів на їх якість та ефективність регуляторних актів
	Малига В. А. [6]	Визначено сутність регуляторного акту, розглянуто відстеження його ефективності
Державна регуляторна політика з економічної точки зору		
Зовнішньоторговельне регулювання – комплекс методів, заходів та інструментів забезпечення торговельних операцій у процесі митного оформлення товарів, використання і споживання імпортованих товарів та просування національної продукції на ринки іноземних держав не характеризується лише суто організаційно-технологічною функціональністю, а реалізує комплекс стратегічних завдань, зокрема – визначення на глобальних торговельних ринках зон пріоритетних інтересів країни, підтримка поглибленої інтернаціоналізації діяльності вітчизняних експортерів, забезпечення конкурентного статусу національних виробників, гарантування прав і законних інтересів споживачів	Мельник Т. М. [8]	Проаналізована регуляторна політика в умовах глобалізації, регуляторна політика в сфері зовнішньої торгівлі
Глобальна регуляторна політика у сфері торгівлі сільськогосподарською продукцією – підпорядкування відповідної сукупності механізмів, принципів, норм, заходів та інструментів, спрямованих на лібералізацію та зменшення втручання держав у діяльність усіх інституційних форм регулювання торгівлі, системі функціонування світової торгівлі сільськогосподарською продукцією	Білозір Л. М. [9]	Проаналізовано глобальну регуляторну політику у сфері торгівлі сільськогосподарською продукцією

Закінчення табл. 1

1	2	3
Регуляторна політика в митній сфері – напрям регуляторної політики, який спрямований на вдосконалення регулювання господарських відносин між інститутами та суб'єктами підприємницької діяльності з метою забезпечення національних інтересів та інтересів національних товаровиробників, створення сприятливих умов для них, стимулювання імпорту та забезпечення умов для виконання державою своєї політики в сфері економіки, виконання міжнародно-правових обов'язків держави	Осадча Н. В., Ляшенко В. І. [10]	Обґрунтовано регуляторну політику у митній сфері
Авторське визначення відсутнє	Балабенко О. В. [18]	Обґрунтовано реалізацію регуляторної політики держави через призму податкових механізмів
Авторське визначення відсутнє	Пивоварчук Л. В. [19]	Обґрунтовано сутність регуляторної політики у сфері малого підприємництва на регіональному рівні
Регуляторна політика стримування нелегального підприємництва полягає у діяльності держави, спрямованій на подолання негативних наслідків опортуністичної поведінки господарюючих суб'єктів шляхом зменшення їхніх можливостей здійснювати нелегальну господарську діяльність та використовувати доходи від нелегального підприємництва	Глуценко О. О. [12]	Обґрунтована регуляторна політика стримування нелегального підприємництва
Державна регуляторна політика в сфері малого підприємництва – напрям державної політики, що передбачає вдосконалення правового регулювання відносин між суб'єктами підприємницької діяльності, а також адміністративних відносин між регуляторними органами та іншими органами влади й суб'єктами малого підприємництва, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення бар'єрів для розвитку легальної господарської діяльності	Ляшенко В. І. [16]	Обґрунтована державна регуляторна політика держави у сфері малого підприємництва
Державна регуляторна політика – напрям політики держави, спрямований на підвищення соціально-економічної ефективності функціонування відповідної сфери господарської діяльності шляхом законодавчого визначення процедури підготовки, прийняття, відстеження ефективності дії та перегляду регуляторних актів щодо регулювання цієї сфери господарської діяльності	Швець Ю. Ю. [15]	Обґрунтовано регуляторну політику держави у управлінні якістю та конкурентоспроможністю підприємств зв'язку
Державна регуляторна політика – це напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських та адміністративних відносин між регуляторними або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та у спосіб, встановлені Конституцією та законами України	Ясіновська І.Ф. [11]	Проаналізована регуляторна політика малого та середнього бізнесу
Державна регуляторна політика в енергозбереженні – результат синтезу адміністративних та економічних методів регулювання енергозбереження, що дозволяє створити передумови для формування у енергогенеруючих суб'єктів власних джерел фінансування енергозбереження та поступово інтегрувати державну політику підвищення енергоефективності до системи управління національною економікою шляхом перерозподілу управлінського впливу на державному та регіональному рівнях	Шулюк Є. В. [20]	Обґрунтована державна регуляторна політика в системі енергозбереження

об'єднань дій регуляторних органів на всіх етапах їх регуляторної діяльності, обов'язковий розгляд регуляторними органами ініціатив, зауважень і пропозицій, наданих у встановленому законом порядку фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, обов'язковість і своєчасність доведення прийнятих регуляторних актів до відома фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань, інформування громадськості про здійснення регуляторної діяльності [17].

Осадча Н. В. та Ляшенко В. І. [10] доповнили принципи, визначені законодавцем, такими:

- швидкість – реагування на нові зміни в законодавчій базі;
- гнучкість – пристосування до вимог ринку;
- об'єктивність – врахування інтересів усіх суб'єктів підприємницької діяльності [10, с. 70].

На нашу думку, доповнення принципів авторами [10, с. 70] є доцільними, але необхідно їх уточнити.

За даними Офіційного сайту Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємства [21], у 2012 році було розроблено, але відмовлено у прийнятті, проекти регуляторних актів, які погіршують умови ведення господарської діяльності або не враховують можливості національної економіки, які передбачали надмірне розширення повноважень регуляторних органів, нових регулювань на ринках фінансових послуг, які призводили б до необґрунтованих витрат коштів суб'єктів господарювання; нових документів дозвільного характеру у сфері надкористування та дорожнього господарства і автомобільних перевезень тощо. Для цього необхідно приймати зважені, науково обґрунтовані рішення, які б не допускали розробки проектів, які погіршують умови господарської діяльності економічних суб'єктів.

Як зазначено в аналітичній записці Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України «Щодо шляхів вдосконалення реалізації регуляторної політики в Україні» «...відсутність економічно обґрунтованих кількісних розрахунків аналізу вигід та витрат (аналізу регулятивного впливу) суттєво обмежує можливості реформування країни і є на сьогодні гальмом структурних перетворень...» [22].

Отже, цілком доречним є додати принцип наукової обґрунтованості, який передбачає запровадження норм регуляторної політики на підставі реальних показників

стану та фінансових можливостей національної економіки у цілому та суб'єктів господарювання зокрема.

У світі останніх подій щодо намірів інтеграції України до Європейського співтовариства набуває своєї актуальності вивчення принципів права Європейського союзу у контексті Лісабонського договору, де наводяться принципи права Європейського союзу. Даним документом чітко закріплені основні принципи, що регулюють межі компетенції ЄС, та компетенції держав-членів щодо найрізноманітніших питань економічної, соціальної політики тощо. Отже, віддзеркалення принципу компетентності у світі євроінтеграційних процесів має знайти своє відображення у принципах регуляторної політики, які передбачають, що регуляторна політика має здійснюватися відповідним регуляторним органом у межах установлених компетенцій. Отже, принцип компетентності визначає розподіл за відповідною процедурою сфери застосування тих чи інших прав і обов'язків регуляторної політики.

Узагальнимо результати аналізу принципів регуляторної політики на рис. 1.

Висновки. Таким чином, у дослідженні обґрунтовані теоретичні засади державної регуляторної політики. Державна регуляторна політика характеризується як напрям державної політики, що передбачає синтез правового та економічного регулювання відносин між суб'єктами підприємницької діяльності, а також адміністративних та економічних відносин між регуляторними органами та іншими органами влади й суб'єктами підприємства. Важливим напрямом державної регуляторної політики є недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів. Використання податкових важелів має стати основним інструментом державного регулювання економіки, який спрямований на стимулювання легальної господарської діяльності суб'єктів господарювання та деініціації бізнесу.

Принципи державної регуляторної політики потребують уточнення з урахуванням сучасних тенденцій розвитку економіки та складатися з наступних: доцільність, адекватність, ефективність, збалансованість, передбачуваність, прозорість, швидкість, гнучкість, об'єктивність, наукова обґрунтованість, компетентність.

У подальших наукових дослідженнях автором буде представлено власне бачення функцій, мети, засобів державної регуляторної політики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Порівняльна характеристика ВВП на душу населення в ЄС та Україні [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Infolight – інформаційно-аналітичний центр. – Режим доступу: <http://infolight.org.ua>
2. Погрібняк М. А. Механізм державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Погрібняк М. А.; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2008. – 20 с.

REFERENCES

- Bilozir, L. M. "Formuvannya hlobalnoi rehuliatornoj polityky u sferi torhivli silskohospodarskoju produktsiieu" [Formation of global regulatory policy in agricultural trade]. avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08. 00. 02. , 2008.
- Balabenko, O. V. "Udoskonalennia mekhanizmu realizatsii rehuliatornoj polityky derzhavy" [Improving the mechanism for implementing regulatory policy]. avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08. 00. 03, 2008.

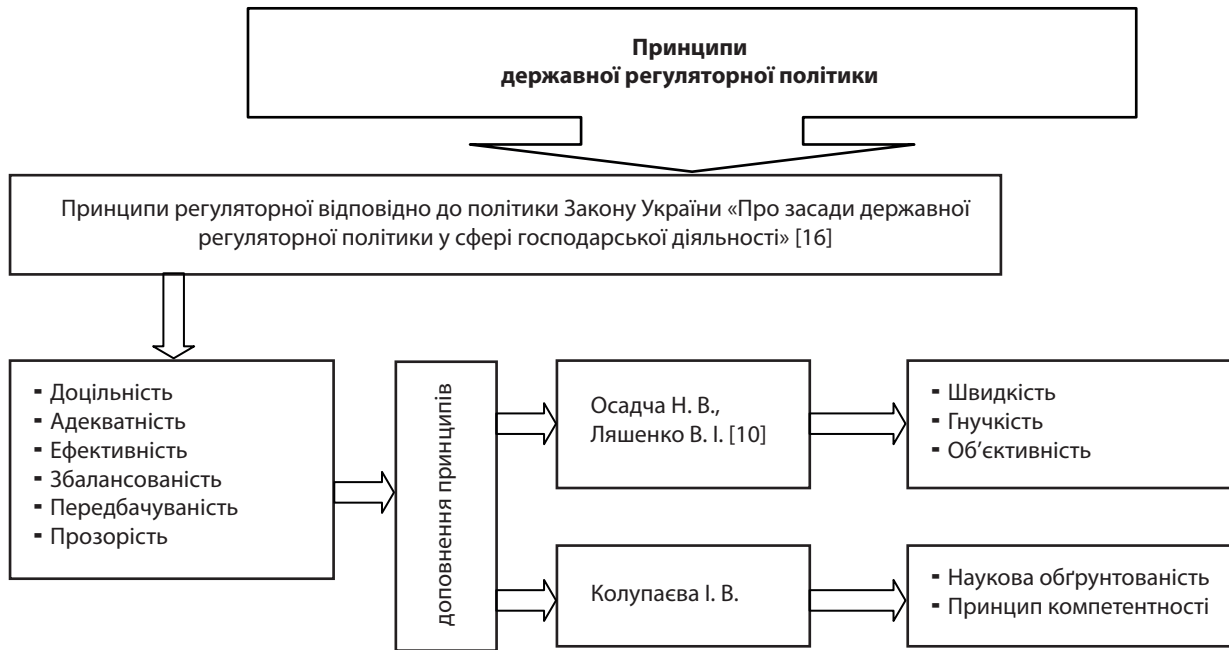

Рис. 1. Принципи державної регуляторної політики

3. Занфіров В. А. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіону: Автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / В. А. Занфіров ; Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. – К., 2006. – 20 с.
4. Кулик С. М. Державна регуляторна політика сприяння розвитку малого підприємництва: Автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / С. М. Кулик; Гуманіт. ун-т «Запоріж. ін-т держ. та муніцип. упр.». – Запоріжжя, 2007. – 20 с.
5. Юлдашев О. Х. Проблеми вдосконалення державної регуляторної політики в Україні: монографія / Юлдашев О. Х. – К. : МАУП. – 2005. – 336 с.
6. Малига В. А. Регуляторна політика як напрям вдосконалення правового регулювання господарських відносин / В. А. Малига // Наше право. – 2011. – № 1. – Ч.2. – С. 131–137.
7. Колупаєва І. В. Соціальне партнерство чи поглиблення конкуренції – стратегічний вектор реалізації економічного потенціалу / І. В. Колупаєва // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Економічна серія. – Х. – 2006. – № 754. – С. 54–58.
8. Мельник Т. М. Розвиток національної регуляторної політики в процесі становлення глобальної торговельної системи : автореф. дис ... д-ра екон. наук : 08.00.02 / Т. М. Мельник; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – К., 2009. – 35 с.
9. Білозір Л. М. Формування глобальної регуляторної політики у сфері торгівлі сільськогосподарською продукцією: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.02 / Л. М. Білозір ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2008. – 20 с.
10. Осадча Н. В. Цілі, завдання та принципи регуляторної політики в митній сфері / Н. В. Осадча, В. І. Ляшенко // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 1(19). – С. 69–82.
11. Ясіновська І. Ф. Державна регуляторна політика в сфері підприємництва та її вплив на діяльність суб'єктів господарюван-

Hlushchenko, O. O. . "Rehuliatorna polityka strymuvannya nelegalnogo pidpriemnytstva" [Regulatory policy deter illegal business]. avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08. 00. 03, 2009.

"Informatsiia shchodo vykonannya rehuliatornymy orhanamy vymoh Zakonu shchodo dotrymannya pryntsyviv derzhavnoi rehuliatornoj polityky u 2012 rotsi" [Information on regulatory requirements by law to comply with the principles of regulatory policy in 2012]. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby Ukrainy z pytan rehuliatornoj polityky ta rozvytku pidpriemnytstva. <http://www.dkrp.gov.ua/>

Kolupaeva, I. V. "Sotsialne partnerstvo chy pohlyblennia konkurentsii – stratehichniy vektor realizatsii ekonomichnoho potentsialu" [Social partnership or deepening competition - strategic vector realization of economic potential]. Visnyk KhNU imeni V. N. Karazina. Ekonomika, no. 754 (2006): 54-58.

Kolupaeva, I. V., and Prykhodko, N. I. "Pilhova stavka z podatku na prybutok pidpriemstv iak stymul rozvytku ekonomiky" [Reduced rate of corporate income tax as an incentive to economic development]. Ekonomika rozvytku, no. 4 (60) (2011): 98-101.

Kulyk, S. M. "Derzhavna rehuliatorna polityka spriyannia rozvytku maloho pidpriemnytstva" [State regulatory policies to promote small business]. avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr. : 25. 00. 02, 2007.

Kolesnichenko, V. V. "Pryntsyvy prava I Evropeiskoho Soiuzu u svitli lisabonskoho dohovoru" [The principles of European Union law in the light of the Lisbon Treaty]. Aktualni problemy polityky, no. 36 (2009): 181-187.

Liashenko, V. I. "Rehuliatorna polityka v Ukraini: metodolohiia formuvannia ta rezhymy realizatsii v sferi maloho pidpriemnytstva" [Regulatory Policy in Ukraine : methodology development and modes of implementation in small businesses]. avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.03., 2008.

[Legal Act of Ukraine] (2003). Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. <http://zakon1.rada.gov.ua/>

- ня / І. Ф. Ясіновська // Інноваційна економіка: всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – № 5 (31). – С. 312–315.
12. Глущенко О. О. Регуляторна політика стримування нелегального підприємництва: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.03 / О. О. Глущенко; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2009. – 20 с.
 13. Тенденції тіньової економіки в Україні у I кварталі 2012 року [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
 14. Колупаєва І. В. Пільгова ставка з податку на прибуток підприємств як стимул розвитку економіки / І. В. Колупаєва, Н. І. Приходько // Економіка розвитку. – 2011. – № 4 (60). – С. 98–101.
 15. Швець Ю. Ю. Регуляторна політика держави в управлінні якістю та конкурентоспроможністю послуг: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03 / Ю. Ю. Швець; Класичний приватний університет. – Запоріжжя, 2009. – 20 с.
 16. Ляшенко В. І. Регуляторна політика в Україні: методологія формування та режими реалізації в сфері малого підприємництва: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.03 / В. І. Ляшенко; НАН України. Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2008. – 32 с.
 17. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11 вересня 2003 р. № 1160-IV [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
 18. Балабенко О. В. Удосконалення механізму реалізації регуляторної політики держави: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.03 / О. В. Балабенко; Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2008. – 20 с.
 19. Пивоварчук Л. В. Регіональна регуляторна політика та розвиток малого підприємництва / Л. В. Пивоварчук // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції: Збірник наукових праць. – 2010. – № 3. – С. 83–92
 20. Шулюк, Є. В. Регуляторна політика держави у забезпеченні системи управління енергозбереженням в Україні [Текст] : автореферат... канд. екон. наук, спец.: 08.00.03 - економіка та управління національним господарством / Є. В. Шулюк. – Сімферополь : МОН, молоді та спорту Укр. Таврійський нац. ун-т ім. В. І. Вернадського, 2012. – 20 с.
 21. Інформація щодо виконання регуляторними органами вимог Закону щодо дотримання принципів державної регуляторної політики у 2012 році [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/>
 22. Щодо шляхів вдосконалення реалізації регуляторної політики в Україні: Аналітична записка [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>
 23. Колесніченко В. В. Принципи права Європейського Союзу у світлі лісабонського договору / В. В. Колесніченко // Актуальні проблеми політики: Збірник наукових праць / Керівник авт. кол. С. В. Ківалов; відп. за вип. Л. І. Кормич. – Одеса: «Фенікс». – 2009. – Вип. 36. – С. 181–187.
- Malyha, V. A. "Rehuliatorna polityka iak napriam vdoskonalennia pravovoho rehuliuвання hospodarskykh vidnosyn" [Regulatory policy as the direction of improving the legal regulation of economic relations]. *Nashe pravo* vol. 2, no. 1 (2011): 131-137.
- Melyuk, T. M. "Rozvytok natsionalnoi rehuliatornoї polityky v protsesi stanovlennia hlobalnoi torhovelnoi systemy" [Development of national regulatory policies in the process of the global trading system]. *avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk* : 08. 00. 02, 2009.
- Osadcha, N. V. "Tsili, zavdannia ta pryntsyipy rehuliatornoї polityky v mytnii sferi" [Goals, objectives and principles of regulatory policy in the field of customs]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, no. 1 (19) (2010): 69-82.
- "Porivnialna kharakterystyka VVP na dushu naseleння v IES ta Ukraini" [Comparative characteristics of per capita GDP in the EU and Ukraine]. *Ofitsiyni sait Infolight – informatsiino-analitychni tseñtr*. <http://infolight.org.ua>
- Pohribniak, M. A. "Mekhanizm derzhavnoi rehuliatornoї polityky u sferi hospodarskoi diialnosti" [Mechanism of Regulatory Policy in Economic Activity]. *avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr.* : 25.00. 02, 2008.
- Pyvovarchuk, L. V. "Rehionalna rehuliatorna polityka ta rozvytok maloho pidpriemnytstva" [Regional Regulatory Policy and Small Business]. *Problemy ratsionalnoho vykorystannia sotsialno-ekonomichnoho ta pryrodno-resursnoho potentsialu rehionu: finansova polityka ta investytsii*, no. 3 (2010): 83-92.
- Shvets, Yu. Yu. "Rehuliatorna polityka derzhavy v upravlinni iakistiu ta konkurentospromozhnistiu posluh" [Regulatory policy in managing the quality and competitiveness of services]. *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08. 00. 03, 2009.
- Shuliuk, I. E. V. "Rehuliatorna polityka derzhavy u zabezpechenni systemy upravlinnia enerhozberezhenniam v Ukraini" [Regulatory policy in ensuring energy efficiency management system in Ukraine]. *avtoreferat. ... kand. ekon. nauk, spets.* : 08. 00. 03, 2012.
- "Shchodo shliakhiv vdoskonalennia realizatsii rehuliatornoї polityky v Ukraini: Analitychna zapyska" [As for ways to improve the implementation of regulatory policy in Ukraine : Policy Brief]. *Ofitsiyni sait Natsionalnoho instytutu stratehichnykh doslidzhen pry Prezydentovi Ukrainy*. <http://www.niss.gov.ua>.
- "Tendentsii tynovoi ekonomiky v Ukraini u I kvartali 2012 roku" [Trends in the shadow economy in Ukraine in the first quarter of 2012]. *Ofitsiyni sait Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy*. <http://www.me.gov.ua/>
- Yuldashev, O. Kh. *Problemy vdoskonalennia derzhavnoi rehuliatornoї polityky v Ukraini* [The problems of state regulatory policy in Ukraine]. Kyiv: MAUP, 2005.
- Yasinovska, I. F. "Derzhavna rehuliatorna polityka v sferi pidpriemnytstva ta ii vplyv na diialnist sub'iektiv hospodariuvannia" [Of regulatory policy in the field of entrepreneurship and its impact on the activities of entities]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 5 (31) (2012): 312-315.
- Zanfirov, V. A. "Derzhavna rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehionu" [State regulation of social and economic development]. *avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr.* : 25. 00. 02, 2006.